

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2009 - 2014

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

2011/2246(INI)

21.6.2012

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας

προς την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών
Υποθέσεων

σχετικά με τον Χάρτη της ΕΕ: Πρότυπες διευθετήσεις σχετικά με την
ελευθερία των μέσων στην ΕΕ
(2011/2246(INI))

Συντάκτης γνωμοδότησης: Marek Henryk Migalski

PA_NonLeg

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας καλεί την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, να συμπεριλάβει στην πρόταση ψηφίσματός της τις ακόλουθες προτάσεις:

1. υπογραμμίζει ότι τα ελεύθερα, ανεξάρτητα και πλουραλιστικά, επιγραμμικά και απογραμμικά, μέσα ενημέρωσης συνιστούν ένα από τα θεμέλια της δημοκρατίας και αναγνωρίζει τη σημασία της πολυφωνίας των πηγών πληροφόρησης για την εξασφάλιση της πραγματικής ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και του πλουραλισμού· τονίζει ότι είναι προς το κοινό συμφέρον η διατήρηση και βελτίωση των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης σε όλη την Ευρώπη·
2. λαμβάνει υπό σημείωση τον αποφασιστικό ρόλο των ελεύθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και της ελεύθερης ανταλλαγής πληροφοριών στις δημοκρατικές μεταλλαγές που συντελούνται σε μη δημοκρατικά καθεστάτα, όπως αποδείχθηκε στην πρόσφατη Αραβική Άνοιξη· καλεί την Επιτροπή να παρακολουθήσει από κοντά την ελευθερία και τον πλουραλισμό των μέσων ενημέρωσης και να αποδίδει επαρκή προσοχή στο ρόλο των ελεύθερων μέσων για την προώθηση της δημοκρατίας ανά τον κόσμο· υπογραμμίζει στο πλαίσιο αυτό τη σημασία του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Δημοκρατία (σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 29ης Μαρτίου 2012 προς το Συμβούλιο σχετικά με τους πιθανούς τρόπους καθιέρωσης ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Δημοκρατία (ΕΤΔ))¹·
3. υπενθυμίζει ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει συναγάγει θετική υποχρέωση για τα κράτη μέλη με στόχο τη διασφάλιση της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης σύμφωνα με το άρθρο 10 της σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία περιλαμβάνει παρόμοιες διατάξεις με αυτές που εμπεριέχονται στο άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ως μέρους του κοινοτικού κεκτημένου·
4. επισημαίνει ότι αυξημένος αριθμός δημοσιογράφων απασχολείται υπό επισφαλείς συνθήκες, χωρίς τις κοινωνικές εγγυήσεις που υπάρχουν στη συνήθη αγορά εργασίας·
5. αποσκοπεί στη διασφάλιση της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης και ενός πιο ικανού δημόσιου διαλόγου και κάλυψης από την ΕΕ, εξασφαλίζοντας ένα πλαίσιο στο οποίο θα επιβιώσει η ποιοτική δημοσιογραφία και, κατά συνέπεια, καλεί την Επιτροπή να προχωρήσει σε νέα μοντέλα για χρηματοδότηση της δημοσιογραφίας, υπογραμμίζει δε ότι πρέπει να εφαρμόζεται η συντακτική ελευθερία·
6. εμμένει στο γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να μεριμνά, ώστε τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν στην επικράτειά τους την πραγματική εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων η οποία εκδηλώνεται με τον πλουραλισμό των μέσων ενημέρωσης, την ισότιμη πρόσβαση στην ενημέρωση και την ουδετερότητα ως ένδειξη σεβασμού προς την ανεξαρτησία του Τύπου·
7. τονίζει ότι ένα πολυφωνικό τοπίο μέσων ενημέρωσης είναι σημαντικό για την ορθή

¹ Εγκριθέντα κείμενα, P7_TA-PROV(2012)0113.

λειτουργία του δημοκρατικού συστήματος, από τη στιγμή που η συμμετοχή των πολιτών στον δημόσιο διάλογο και η πρόσβαση σε πληροφορίες στον ψηφιακό κόσμο εξαρτώνται από την ύπαρξη δραστήριου και ανταγωνιστικού τομέα οπτικοακουστικών μέσων και γραπτού Τύπου·

8. επισημαίνει ότι, με βάση τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, οι χώρες που επιθυμούν να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να συμμορφώνονται με το κοινοτικό κεκτημένο, το οποίο περιλαμβάνει τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και, ειδικότερα, το άρθρο 11, το οποίο απαιτεί σεβασμό στην ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης· αντίθετα επισημαίνει ότι, παρότι τα υπάρχοντα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλεται επίσης να συμμορφώνονται με τον Χάρτη, δεν υφίσταται μηχανισμός που εξασφαλίζει ότι το πράττουν·
9. τονίζει τον θεμελιώδη ρόλο που διαδραματίζει στην προαγωγή της δημοκρατίας, της κοινωνικής συνοχής και ολοκλήρωσης και της ελευθερίας του λόγου ένα πραγματικά ισορροπημένο ευρωπαϊκό διττό σύστημα, στο οποίο τα ιδιωτικά και κρατικά μέσα ενημέρωσης έχουν τους αντίστοιχους ρόλους τους, ανεξάρτητα από πολιτικές και οικονομικές πιέσεις·
10. εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι μεταβολές στο περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης και στις τεχνολογίες επικοινωνίας έχουν επαναπροσδιορίσει τον χώρο ανταλλαγής πληροφοριών· λαμβάνει υπό σημείωση ότι οι νέες τεχνολογίες δημιούργησαν νέες δυνατότητες για την ελευθερία του λόγου και την ατομική έκφραση, οι οποίες μπορούν να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατικής συμμετοχής, της ευθύνης, της διαφάνειας και της οικονομικής ανάπτυξης· επισημαίνει η απεριόριστη ατομική έκφραση μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά με στόχο την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών· τονίζει, ως εκ τούτου, τη σημασία δεοντολογικών κωδικών και μέτρων για την καταπολέμηση της υποκίνησης του μίσους, της βίας ή της τρομοκρατίας· εκφράζει, ωστόσο, την άποψη ότι το γεγονός και μόνο ότι υπάρχουν οι νέες αυτές πλατφόρμες επικοινωνίας δεν εγγυάται την ελευθερία του λόγου και τον πλουραλισμό των μέσων και ότι, συνεπώς, δεν μειώνει τις σχετικές ευθύνες των κυβερνήσεων· τονίζει ότι οι ψηφιακές επίγειες πλατφόρμες μετάδοσης συμβάλλουν στη διαφορετικότητα των απόψεων αφού είναι ιδιαίτερα ικανές για άμεση διανομή διαφορετικών, τοπικών και περιφερειακών πληροφοριών σε χαμηλές καταναλωτικές τιμές·
11. τονίζει ότι πρέπει να δοθεί επαρκής προσοχή στο επίπεδο συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης στα κράτη μέλη· υπογραμμίζει εντούτοις ότι η έννοια της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης δεν περιορίζεται στο θέμα αυτό, αλλά περιλαμβάνει επίσης την απαγόρευση της λογοκρισίας, την προστασία των πηγών και των πληροφοριοδοτών, θέματα που αφορούν πιέσεις από πολιτικούς παράγοντες και δυνάμεις της αγοράς, διαφάνεια, συνθήκες εργασίας των δημοσιογράφων, αρχές ελέγχου των μέσων ενημέρωσης, πολιτιστική διαφορετικότητα, ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, απεριόριστη πρόσβαση σε πληροφορίες και επικοινωνίες, και χωρίς λογοκρισία πρόσβαση στο διαδίκτυο καθώς και το ψηφιακό χάσμα·
12. επιβεβαιώνει την αρχή της δικτυακής ουδετερότητας, η οποία αποσκοπεί στο να

διασφαλίσει ότι το διαδίκτυο παραμένει ελεύθερο και ανοιχτό τεχνολογικό μέσο, ενθαρρύνοντας τη δημοκρατική επικοινωνία·

13. καλεί τα κράτη μέλη να εκτιμούν πιο ενεργά τις απειλές που δέχεται η πολυφωνία και η ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, και η ελευθερία έκφρασης γενικότερα, και να αντιμετωπίζουν αυτές τις απειλές στην πηγή τους· τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν μέτρα για την εξάλειψη της υπερβολικά ισχυρής συγκέντρωσης μέσων ενημέρωσης στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους·
14. υπογραμμίζει ότι η προστασία των πηγών των δημοσιογράφων πρέπει να διασφαλίζεται πλήρως στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος όλων των κρατών μελών·
15. τονίζει την ανάγκη να διασφαλίσουν τα κράτη μέλη δημοσιογραφική και συντακτική ανεξαρτησία μέσω κατάλληλων και ειδικών νομικών εγγυήσεων, και επισημαίνει τη σημασία των συντακτικών χαρτών που αποσκοπούν στο να αποτρέπουν ιδιοκτήτες, μετόχους, κυβερνήσεις και εξωτερικούς φορείς από το να παρεμβαίνουν στο ειδησεογραφικό περιεχόμενο· τονίζει, σε αυτό το πλαίσιο, ότι η συντακτική ανεξαρτησία και αυτονομία του περιεχομένου που μεταδίδεται ανεξάρτητα από τον κρατικό έλεγχο και την παρέμβαση στα μέσα ενημέρωσης είναι καθοριστικής σημασίας για την ύπαρξη ανεξάρτητου και πολύμορφου τοπίου στα μέσα ενημέρωσης·
16. διαπιστώνει μετά λύπης του ότι η Επιτροπή δεν προέβη στο τρίτο στάδιο της διαδικασίας τριών φάσεων για την αντιμετώπιση των ανησυχιών σχετικά με τη συγκέντρωση μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση· καλεί, στο πλαίσιο αυτό, την Επιτροπή να εκδώσει χωρίς αναβολή ανακοίνωση σχετικά με τους δείκτες για την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης στα κράτη μέλη της ΕΕ·
17. ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει επείγοντως το ενδεχόμενο της υποβολής προτάσεων για τη δημιουργία ενός μηχανισμού που θα διασφαλίζει στις επιχειρήσεις Τύπου και στους δημοσιογράφους το απαραβίαστο του απορρήτου των πηγών τους·
18. επισημαίνει ότι σε μια κοινωνία πολυμέσων, όπου ο αριθμός των εμπορικών φορέων της παγκόσμιας αγοράς έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, τα ισχυρά κρατικά μέσα ενημέρωσης είναι σημαντικά για τη διασφάλιση πολυφωνικού τοπίου μέσων ενημέρωσης και τη διατήρηση και προαγωγή της ελευθερίας έκφρασης, εφόσον διατηρούν την απαραίτητη απόσταση από την κυβερνητική επιρροή·
19. υπενθυμίζει ότι η τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση θέτει σε κίνδυνο την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και έχει προκαλέσει προβλήματα ελευθερίας του λόγου και λογοκρισίας, τα οποία επηρέασαν τα δημόσια μέσα ενημέρωσης σε αρκετά κράτη μέλη·
20. χαιρετίζει τα πορίσματα της ανεξάρτητης μελέτης, που πραγματοποιήθηκε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, σχετικά με τον καθορισμό των δεικτών για τη μέτρηση της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης της ΕΕ και παροτρύνει την Επιτροπή να κάνει πλήρη χρήση του εργαλείου παρακολούθησης των μέσων ενημέρωσης, το οποίο εφαρμόζει μια ευρεία έννοια πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης και μπορεί να εντοπίζει πιθανούς κινδύνους που απειλούν την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης στα κράτη μέλη, παροτρύνει δε την Επιτροπή να προβεί σε συστάσεις για την αντιμετώπιση των εν λόγω κινδύνων·

21. υπενθυμίζει το ψήφισμά του της 25ης Νοεμβρίου του 2010, με τίτλο «Τα κρατικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα στην ψηφιακή εποχή: το μέλλον του διττού συστήματος»¹, το οποίο διατρανώνει τον σημαντικό κοινωνικό ρόλο των κρατικών μέσων ενημέρωσης· στο πλαίσιο αυτό τονίζει τη σημασία της ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών ραδιοτηλεοπτικών μέσων για την προστασία του δημοσιογραφικού ανταγωνισμού, της πληροφόρησης και της διαφορετικότητας των απόψεων·
22. υπενθυμίζει τις συστάσεις και τις δηλώσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίες έχουν συμφωνηθεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και θεσπίζουν ευρωπαϊκά πρότυπα σχετικά με την ελευθερία έκφρασης, την ελευθερία Τύπου, την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, καθώς και την ανεξαρτησία, οργάνωση, αποστολή και χρηματοδότηση των κρατικών μέσων ενημέρωσης· υπενθυμίζει στα κράτη μέλη τη δέσμευσή τους προς αυτά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, προτείνει δε την παροχή κατάλληλης, αναλογικής και σταθερής χρηματοδότησης στα κρατικά μέσα ενημέρωσης, προκειμένου να είναι σε θέση να εκπληρώσουν την αποστολή τους, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικού, εκπαιδευτικού, πολιτιστικού και δημοκρατικού τους ρόλου, να εξασφαλίσουν πολιτική και οικονομική ανεξαρτησία, να αναπροσαρμοστούν στις ψηφιακές μεταβολές και να συμβάλουν σε μια κοινωνία πληροφορίας και γνώσης χωρίς αποκλεισμούς, με αντιπροσωπευτικά μέσα ενημέρωσης υψηλής ποιότητας, που θα είναι σε όλους διαθέσιμα·
23. τονίζει ότι αυξημένος αριθμός δημοσιογράφων απασχολείται υπό επισφαλείς συνθήκες, χωρίς κοινωνικές εγγυήσεις, και τονίζει ότι οι εργασιακές συνθήκες των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης πρέπει να βελτιωθούν·
24. τονίζει τις κοινωνικές ευθύνες των εταιρειών μέσων ενημέρωσης, καθότι ασκούν σημαντική ιδεολογική και πολιτική επίδραση· υπογραμμίζει ότι, ως εκ τούτου, η μετάδοση από τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να συμμορφώνεται κατά τρόπο συνεπή προς τους δεοντολογικούς κώδικες της δημοσιογραφίας·
25. τονίζει τον ουσιαστικής σημασίας ρόλο των ανεξάρτητων εθνικών ρυθμιστικών οργανισμών των μέσων ενημέρωσης που αποσκοπεί στην εξασφάλιση της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης και τη διασφάλιση της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας και της ευθύνης των μέσων ενημέρωσης στα κράτη μέλη· καλεί τα κράτη μέλη να εντείνουν τη συνεργασία μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Ρυθμιστικών Αρχών (EPRA) και να επιταχύνουν την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών σε ό, τι αφορά τα αντίστοιχα εθνικά ραδιοτηλεοπτικά συστήματά τους·
26. τονίζει τη σημασία της διαφάνειας σε σχέση με την ιδιοκτησία των ιδιωτικών ραδιοτηλεοπτικών μέσων, η οποία πρέπει να διασφαλίζεται σε όλα τα κράτη μέλη, και καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί και να στηρίζει την πρόοδο που σημειώνεται για τον σκοπό αυτόν·
27. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της πολιτικής της Επιτροπής για την αγωγή στα μέσα ενημέρωσης, να αποδίδουν επαρκή προσοχή στη σημασία της κατάρτισης όσον αφορά τα μέσα ενημέρωσης, η οποία πρέπει να παρέχει στους πολίτες δεξιότητες κριτικής θεώρησης και επιλογής του διαρκώς αυξανόμενου όγκου

¹ ΕΕ C 99Ε, 3.4.2012, σ. 50.

πληροφοριών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ημερομηνία έγκρισης	19.6.2012
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 27 -: 0 0: 0
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Zoltán Bagó, Malika Benarab-Attou, Lothar Bisky, Piotr Borys, Santiago Fisas Ayxela, Lorenzo Fontana, Petra Kammerevert, Morten Løkkegaard, Emma McClarkin, Emilio Menéndez del Valle, Marek Henryk Migalski, Katarína Neved'alová, Doris Pack, Gianni Pittella, Marie-Thérèse Sanchez-Schmid, Marietje Schaake, Marco Scurria, Hannu Takkula, László Tókes, Gianni Vattimo, Sabine Verheyen, Milan Zver, Χρυσούλα Παλιαδέλη
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	François Alfonsi, Ivo Belet, Seán Kelly, Iosif Matula, Rui Tavares
Αναπληρωτές (άρθρο 187, παρ. 2) παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Luigi Berlinguer, Mario Pirillo